

Når livet begynder uden en mor

Journalist og nu forfatter Erik Valeur skildrer et stykke dansk adoptionshistorie i spændingsromanen »Det syvende barn«. Han tilbragte selv sine første år på spædbørnehjem.

Af Birgitte Rahbek
// bra@berlingske.dk

I 1961 ligger syv børn på samme stue på spædbørnehjemmet Kongslund. Deres mødre har født med et klæde for øjnene, og de er straks efter forløsningsøjeblikket blevet fjernet fra fødestuen for at undgå enhver kontakt mellem mor og barn.

Børnene har tilbragt deres første timer i et mørkt rum på hospitalet. Siden er de blevet placeret på spædbørnehjemmet. Deres fælles værelse, hvis vægge er dekoreret med små blå elefanter, er kun en mellemstation. Med en enkelt undtagelse skal de alle bortadopteret.

De syv børn er ikke virkelige personer. De er karakterer i journalisten og mediekommentatoren Erik Valeurs debutroman »Det syvende barn«, der med et thrillerplot som motor beskriver børnenes liv fra fødslen og frem til i dag, hvor et mystisk brev bringer dem sammen. Beskrivelserne af fødselsforløb og adoptioner er til gengæld autentiske, og romanen tegner et billede af et stykke dansk adoptionshistorie, som forsvandt med indførelsen af den frie abort i 1973. I efterkrigstiden fødte op til 2.000 kvinder årligt med et stykke stof over ansigtet for at skåne dem for at se de børn, som blev overladt til fremmede hænder. Tallet faldt støt frem til 1973.

»Ifølge min beregning er omkring 30.000 nulevende danskere blevet bortadopteret som små. Nogle af dem ved det, andre ved det ikke,« siger Erik Valeur.

KONGSLUND EKISTERER heller ikke i virkeligheden, men det gør spædstuen med de små blå elefanter på væggene. Stedet er stærkt inspireret af Mødrehjælpens spædbørnehjem i Skodsborg, hvor Erik Valeur selv tilbragte de to første år af sit liv. Han blev ikke bortadopteret, men da hans mor ikke var i stand til at tage sig af ham, indgik hun en særlig aftale med børnehjemmet, som opfostrede ham, indtil hun blev klar til at hente ham hjem.

Erik Valeur har aldrig mødt sin far. Men han har set billeder af ham og har altid kendt hans navn. Faren, som er nordmand, forlod Erik Valeurs mor, da hun blev gravid.

»Hun fik en svær depression, og hun har fortalt mig, at hun prøvede at begå

selvmord ved at tage en overdosis sovopiller. Hun sov i tre dage, og så vågnede hun op,« fortæller Erik Valeur, som få dage efter sin fødsel i 1955 flyttede ind på spædstuen i Skodsborg.

ERIK VALEURS TASKE er fuld af fotografier og udklip fra gamle aviser og blade. Han viser et udvalg frem.

»Se,« siger han og rækker et eksempel af Billed-Bladet fra 1957 frem. På forsiden sidder en buttet baby og stirrer med vidt opspærrede øjne på fotografen under overskriften: »Hvem kan adoptere mig?«

I en artikel i Social-Demokraten samme år er avisen taget på besøg på børnehjemmet i Skodsborg, hvor journalisten blandt andet møder »en lille køn pige med sort hår, knyttede hænder og misende øjne.« Kun pigens mor – en ung kvinde fra en velhavende familie – ved, at hun er født. Resten af familien tror, at den syv uger gamle piges mor har været et halvt år i udlandet.

»Ja,« sukker frøken Vastrup fra børnehjemmet i artiklen og tilføjer:

»De siger, at dette her med foragten for børn, der er født uden for ægteskab, er noget, der kun hørte til i gamle dage. Jeg kender masser af mødre, der ikke har turdet fortælle om deres 'fejltrin'.«

Erik Valeurs mor mærkede også den skam, der var forbundet med at være gravid uden for ægteskab. Hun og hendes tykke mave blev gemt af vejen hos nogle gamle tanter i Nykøbing Falster.

»Min morfar syntes ligesom de fleste andre mænd på den tid, at det var katastrofalt og skamfuldt, at hans datter skulle leve som enlig mor. Men min mormor overtalte min mor til at give mig mellemnavnet Viggo – min morfars fornavn – og det formildede ham på en eller anden måde,« fortæller Erik Valeur.

På Mødrehjælpens spædbørnehjem i Skodsborg mærkede man også fordommene over for de enlige mødre og deres børn. Da de flyttede ind i strandvejsvillæen i 1950, var det ikke henrykte suk over uskyldige babyer, der mødte de nye beboere.

»De blev overfaldet verbalt, og forstanderinden blev engang slået over benet med en sølvstok af en grosserer, som var rasende over at have udsigt til en flok bastardunger, når han sejlede ind i Vedbæk Havn,« fortæller Erik Valeur, som har studeret gamle læserbreve fra de lokale aviser og talt med ansatte på børnehjemmet.

PÅ TRODS AF skamfølelsen besluttede Erik Valeurs morfar at bakke datteren op. Bedsteforældrene flyttede fra Vejle til Søborg. Her købte de et lille rækkehus, hvor deres datter også flyttede ind, og Erik Valeur blev hentet hjem.

Han husker ikke noget fra sine første to år på spædbørnehjemmet. Men mor og barn cyklede i en årrække til Skodsborg et par gange om året for at besøge stedet og den lille drengs tidligere plejemor på spædbørnehjemmet.

»Fortællingen omkring min tid i Skodsborg har altid været lidt lyserød. Min mor fortalte altid, at det havde været en god tid for mig, og at frøkenerne havde været så kærlige – hvilket de også var. Hun fortalte små sjove anekdoter om, hvordan jeg havde spist min første leverpostejmad, og at jeg engang klatrede ud af den øverste køje på stuen for større børn, og at det var helt fantastisk, at jeg kunne det,« fortæller Erik Valeur, der som barn og ung aldrig satte spørgsmålstegn ved historierne og anekdoterne.

»Dét, der ikke blev omtalt, blev jeg først opmærksom på senere,« siger Erik Valeur.

Spørgsmålet om, hvordan hans første år egentlig havde været, opstod, da han blev omkring 30 år og fik en kæreste, der var interesseret i psykologi.

»Hun spurgte, om jeg ikke havde lyst til at finde ud af, hvordan det egentlig var at være sådan et sted, og om det havde gjort et eller andet ved mig,« siger Erik Valeur.

Og så begyndte tankerne om hans usædvanlige begyndelse på livet at presse sig på.

ERIK VALEUR NÆRMEDE sig sin fortid som journalist. Han begyndte at researche på spædbørnehjemmene og hele adoptionsområdet. I 1985 var han med til at etablere månedsbladet Press, og her fik han den idé, at det kunne være interessant at finde syv-otte børn, som havde ligget på en spædbarnsstue sammen og fortælle om, hvordan deres liv havde formet sig.

Det kunne ikke lade sig gøre. Adoptivbørns identitet er beskyttet. I stedet indrykkede Erik Valeur og hans kolleger nogle annoncer, hvor de efterlyste danske børn, som var blevet bortadopteret.

Journalisterne fik rigtig mange henvendelser fra folk, der gerne ville fortælle deres historie, og Press endte med at trykke artiklen »Børnene fra 1964«,

hvor fire børn, der alle befandt sig på et spædbørnehjem sankthansaften i 1964 fortalte deres historie.

»Da jeg dykkede ned i området, fandt jeg ud af, at alt ikke var fryd og gammen. En del af de danske spædbørnehjem var rædselsfulde. Børnene kunne ligge alene og græde i timevis, og omsorgen var mildest talt lemfældig. Mange adoptivbørn lever et fint liv uden mén, men jeg opdagede også, at en del bortadoptererede har det rigtig skidt med dét, psykologer kalder den tidlige forladthed,« siger Erik Valeur, som gennem andres beretning begyndte at tænke over, hvad han egentlig selv havde været udsat for.

»Jeg kendte Tine Bryld privat. Som ung arbejdede hun hos Mødrehjælpen, og hun fortalte mig, at spædbørnehjemmet i Skodsborg var det bedste sted, man kunne være. Frøkenerne havde for eksempel så megen kropskontakt med børnene, som det nu var muligt at have. Det beroligede mig, men jo mere research jeg lavede, des mere påvirkede det mig også,« fortæller Erik Valeur.

SKITSEN TIL »Det syvende barn« blev lavet på en ferie i Portugal i 1997, hvor Erik Valeur pludselig fik den idé, at han selv kunne skrive den historie, som det ikke var muligt at lave på Press. I stedet for at finde virkelige skæbner skal historien være en roman.

Under arbejdet med bogen tænkte han ofte på sin mors handlinger og valg.

»En del adoptivbørn, som møder deres biologiske forældre, bliver meget vrede på dem, fordi de føler, at de er blevet smidt væk. Jeg har også haft perioder, hvor jeg har været meget sur på min mor og tænkt: Kunne hun ikke have gjort det lidt bedre, hvis hun virkelig ville? Hvor dårligt havde hun det egentlig? Er der i virkeligheden noget, som hun ikke har fortalt mig? Tænkte hun i virkeligheden på at bortadoptere mig?« gisner Erik Valeur, som aldrig har konfronteret sin mor, der ikke lever mere, med sin vrede og tvivl.

»Men da jeg skrev bogen, kunne jeg godt mærke, at her var vist noget, som jeg lige skulle have ud,« siger Erik Valeur med henvisning til adskillige vredesudbrud og konfrontationer mellem børn og forældre i »Det syvende barn«.

I dag fylder spørgsmålene om de to første år dog ikke så meget.

»Jeg har det efterhånden som tidligere i mit liv. Det er ikke noget, jeg tænker så meget over mere.«